Diakonissa-
laitos

10.6.2025

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta
TyV@eduskunta.fi

Diakonissalaitoksen lausunto maahanmuuttajaäitien työllistymisestä, O 34/2025 vp

Diakonissalaitos kiittää mahdollisuudesta lausua aiheesta. Diakonissalaitos on yleishyödyllinen säätiökonserni, joka rakentaa oikeudenmukaisempaa yhteiskuntaa. 157-vuotias säätiö tarjoaa yhdessä omistamansa yhteiskunnallisen yrityksen Rinnekotien kanssa vaikuttavia sosiaali- ja terveyspalveluja erityistä tukea tarvitseville ihmisille. Toiminnasta saadulla tuotolla tuemme kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevia yleishyödyllisen työmme kautta.

Diakonissalaitos on tehnyt maahantulijoiden kanssa töitä yli 30 vuoden ajan. Tällä hetkellä tuemme muun muassa yksin alaikäisinä maahan tulleita nuoria, kidutettuja ja sotatraumatisoituneita, paperittomia ja Itä-Euroopan liikkuvaa väestöä. Toimintaa on sekä Suomessa että lähtömaissa. Lisäksi Diakonissalaitoksen nuortenpalvelu Vamos on auttanut jo yli 15 vuoden ajan eri tavoin hankalassa tilanteessa olevia 16–29-vuotiaita koulutuksen ja työelämän ulkopuolella olevia nuoria löytämään oman polkunsa. Vuosittain tavoitetuista 2000 nuoresta joka neljäs on maahanmuuttajataustainen.

Lausunnossamme haluamme kiinnittää huomiota erityisesti seuraaviin asioihin

Maahanmuuttaneet naiset ja äidit muodostavat hyvin heterogeenisen ryhmän. Siihen kuuluu naisia, jotka ovat tulleet Suomeen eri aikoina, eri syistä ja eri maista. Myös heidän koulutuksensa työkokemuksensa ja verkostonsa Suomessa poikkeavat toisistaan. Jokainen nainen ja äiti on oma yksilönsä, joten taustatekijöiden perusteella tehdyt oletukset henkilön integroitumisesta tai työllistymisvalmiudesta vievät helposti harhaan.

Työllistymistä ja kotoutumista edistävien toimien tarjoamisessa ja kehittämisessä yksilöllisten tarpeiden huomioiminen on tärkeää. Maahanmuuttaneen äidin perheessä voi olla vaikea tilanne esimerkiksi sairauden tai traumaattisten kokemusten takia, ja hänen hoivaavaa panostaan tarvitaan erityisen paljon. Joskus kulttuuriset tekijät vaikuttavat äidin rooliin ja pitävät hänet kotona. Hyvin suunnatun ja oikea-aikaisen tuen avulla monella haastavastakin lähtötasosta tulevalla maahanmuuttaneella äidillä on hyvät mahdollisuudet siirtyä työelämään. Useimmalla heistä on tähän tahtoa.

Suomeen muuttaneet ja kotona lapsia hoitavat äidit tarvitsevat enemmän tietoa Suomalaisen yhteiskunnan tarjoamista kouluttautumista ja työllistymistä tukevista palveluista sekä omista mahdollisuuksistaan. Tämän lisäksi tarvitaan työelämään siirtymistä helpottavia toimia, kuten perhevapaa- ja osa-aikatyön järjestelmien kehittämistä. Myös perheen kokonaistalouteen vaikuttavia tekijöitä tulee tarkastella sekä yksittäisen perheen että yhteiskunnan tarpeiden näkökulmista.

Diakonissa-laitos

10.6.2025

Maahanmuuttaneiden äitien työllistymistä voidaan tukea:

- Työllistämistä tukevalla ja erilaiset elämäntilanteiden muutokset huomioivalla maahanmuuttolainsäädännöllä, jossa kokonaisvaikutukset on arvioitu.
- Erilaiset lähtökohdat ja tarpeet huomioivien kotoutumista ja työllistämistä tukevilla palveluilla ja toimilla.
- Kehittämällä osaamisen tunnistamista ja muuntokoulutusmahdollisuuksia sekä mahdollistamalla räätälöityjä koulutusväyliä.
- Edistämällä yhteiskunnan ja työelämän vastaanottavuutta. Puuttumalla työelämäsyrjintään ja rasismiin työelämässä sekä kouluttamalla monimuotoisesta ja reilusta työelämästä työnantajia, viranomaisia ja maahanmuuttaneiden kanssa toimivia.
- Kehittämällä itsenäistä työnhakua helpottavia hakuprosesseja sekä monimuotoiseen työelämään soveltuvia työntekijöiden perehdyttämisen malleja.
- Tukemalla matalan kynnyksen palveluja tarjoavia toimijoita täydentämään julkisia kotoutumista ja työllistämistä edistäviä palveluja.
- Varmistamalla, että maahanmuuttaneita äitejä kuunnellaan heitä koskevissa asioissa.

Maahanmuuttaneet naiset ja äidit Suomessa

Vuoden 2024 lopussa Suomessa oli 285 049 vieraskielistä naista. Nämä naiset ja äidit ovat tulleet Suomeen monesta syystä: perheen, työn, opiskelun tai kansainvälisen suojelun perusteella. Heidän elämäntilanteensa, ikänsä, verkostonsa jne. vaihtelevat suuresti. Huomattava osa on hyvin koulutettuja ja heillä on paljon kokemusta vaativista työtehtävistä. Tilanne on tällainen esimerkiksi suurella osalla Suomeen asiantuntijatöihin tulleiden puolisoista. Paljon koulutusta ja kokemusta omaavia naisia löytyy kuitenkin muistakin ryhmistä, ja on hyvä tiedostaa, että myös turvapaikanhakijana tullut voi olla korkeasti koulutettu. Osalla Suomeen muuttaneista on puolestaan koulutuksen ja työelämätaitojen osalta heikompi tausta ja he voivat tullessaan olla esimerkiksi luku- ja kirjoitustaidottomia.

Suomeen muuttaneella naisella taustatekijänä jäädä työelämän ulkopuolelle on usein se, että hänellä on alle kouluikäisiä lapsia. Syitä sille, miksi äitiyttä ja työelämää ei ole pystytty yhdistämään, on useita. Suomalaisen yhteiskunnan rakenteet ja käytännöt ovat monelle vieraita eikä heillä ole tarpeeksi tietoa esimerkiksi perheen ja omaan elämään vaikuttavista palveluista, kuten varhaiskasvatuksesta tai työllisyyttä edistävistä palveluista. Myös kulttuuriset syyt voivat vaikuttaa kotiin jäämiseen, jolloin katsotaan naisen rooliin kuuluvaksi huolehtia kodista lapsista. Monet haluavat myös varmistaa, että lapset oppivat oman äidinkielensä ja saavat kulttuurin mukaista kasvatusta. Useat naiset huolehtivat myös muista aikuisista, kuten vanhemmistaan tai vammautuneista tai sairastuneista puolisoistaan tai aikuisista lapsistaan. Myös tulonsiirroilla on vaikutusta. Kotihoidon tuki lisää taloudellista mahdollisuutta jäädä kotiin pidemmäksi aikaa mutta voi osaltaan hidastaa koulutukseen tai työelämään siirtymistä.

Diakonissa-
laitos

10.6.2025

Valitettavasti myös maahanmuuttaneiden naisten lähisuhteissa esiintyy väkivaltaa ja alistavaa kohtelua. Tiedämme, että naisten irrottautuminen väkivaltaisesta suhteesta on pääsääntöisesti miehiä vaikeampaa, muun muassa taloudelliseen tilanteeseen ja oleskelun laillisuuteen liittyvien tekijöiden takia. Eri syistä Suomeen muuttaneilla naisilla ei aina ole tarpeeksi tietoa oikeuksistaan ja siitä, miten avioero voi vaikuttaa lasten huoltajuuteen tai heidän oleskelulupaansa. Erityisen vaikeassa asemassa ovat väkivaltaisessa suhteessa olevat naiset, joilla on riippuvuussairaus. Heidän on vaikeaa päästä turvakotiin tai saada tarvitsemiaan palveluita, kuten päihdepalveluja tai perhe- ja ehkäisyneuvolan palveluja, mutta myös kotoutumista edistäviä palveluita.

Suomeen muuttaneiden naisten elämään vaikuttaa heidän kotipiiriinsä liittyvien asioiden lisäksi yhteiskunnan vastaanottavuuden taso. Euroopan unionin perusoikeusviraston selvitysten mukaan maahanmuuttaneet kohtaavat Suomessa paljon syrjivää ja rasistista käytöstä. Tutkimusnäyttöä on myös siitä, että sukupuoli vaikuttaa syrjintäkokemuksiin ja että syrjintäkokemukset moninkertaistuvat, kun sukupuolen lisäksi tarkastellaan myös etnisyyttä, ikää, asuinolosuhteita, seksuaalista suuntautumista, kulttuuri-identiteettiä, kieltä, koulutustasoa ja maahanmuuttohistoriaa.

Yhteiskunnallisella ja poliittisella ilmapiirillä on vaikutusta sille, millaisia mahdollisuuksia maahanmuuttaneilla yleensä ja maahanmuuttaneilla naisilla erikseen, on päästä osalliseksi ja aktiiviseksi asukkaaksi maassamme. Toiminnassamme olemme huomanneet, että tiukentunut maahanmuuttoon liittyvä lainsäädäntö vaikeuttaa monella tavalla maahantulleiden naisten elämää asettaen heistä yhä useampia suurempaan riskiin jäädä vaille tarvitsemiaan palveluja, joutua hyväksikäytön uhriksi tai paperittomaksi.

Maahanmuuttaneet äidit ja työllisyys

Maahanmuuttaneiden naisten työllistymiseen vaikuttavat muun muassa muuton syy ja henkilökohtaiset taustatekijät, kuten koulutus, ikä, kielitaito ja työkokemus. Maahanmuuttaneissa äideissä on myös hoiva- ja hoitoalan ammattilaisina Suomeen rekrytoituja, jotka ovat jättäneet lapsensa lähtömaahan. Havaittavissa on, että erityisesti kansainvälisen suojelun tai perhesiteen perusteella oleskeluluvan saaneilla naisilla työvoiman ulkopuolella olevien osuus on korkea ensimmäisinä vuosina Suomeen muuton jälkeen. Osuus laskee kuitenkin jyrkästi Suomessa asutun ajan myötä.

Sukupuoli ja alle kouluikäisten lasten vanhemmuus selittävät sekä siirtymiä työvoimasta työvoiman ulkopuolelle että todennäköisyyttä pysyä työvoiman ulkopuolella. Yleisesti ottaen maahanmuuttajataustaisten naisten työllisyydessä on viime vuosina tapahtunut huomattavaa positiivista kehitystä. Tilastotiedot ovat kuitenkin todellisuutta jäljessä, ja vallitseva taloudellinen tilanne on vaikeuttanut myös maahanmuuttaneiden naisten työllistymistä. Tilastot eivät myöskään kerro, millaisiin työsuhteisiin, esimerkiksi koko- tai osa-aikatyöhön, naiset ovat työllistyneet.

Pystymme kuitenkin saamaan kiinnostavaa tietoa siitä, millaisia vaikutuksia äitiydellä on naisten työllistymiseen. Tiedämme esimerkiksi, että alle kouluikäisten lasten ja vähintään kolmen lapsen vanhemmilla on suurempi todennäköisyys siirtyä työvoiman ulkopuolelle. Tiedämme myös, että maahanmuuttaneet äidit siirtyvät suomalaisia verrokkeja hitaammin ja harvemmin työelämään. On hyvä tässäkin muistaa, että heidän taustatekijänsä, kuten maahantulon syy, lasten määrä tai koulutus- ja työkokemustaustansa, vaihtelevat suuresti. Esimerkiksi hyväpalkkaiseen asiantuntijatyöhön Suomeen tulleen puolison ei välttämättä ole taloudellisten syiden takia pakko

tehdä ansiotyötä. Toisaalta ehkä itsekin korkeasti koulutettu puoliso ei työllisty Suomessa, koska hänen osaamistaan ei tunnisteta samalla tavalla kuin suoraan Suomeen rekrytoidun kumppaninsa kohdalla on tehty.

Monitahoisuus onkin tarpeen pitää mielessä keskustelussa työelämään siirtymistä lykkäävistä tekijöistä. Koti saattaa olla ainoa paikka, jossa nainen kokee elämänsä turvalliseksi, ja kodin ulkopuolinen maailma koetaan päinvastoin turvattomaksi ja syrjiväksi. Äitien monenlaisten tilanteiden vuoksi myöskään tulonsiirtojen merkitys kotiin jäämiselle ei ole yksiselitteinen. Joissain tilanteissa esimerkiksi kotihoidon tuella pidemmäksi aikaa kotiin jäämiselle on painavat perustelut, vaikka yleisesti ottaen onkin hyvä kannustaa maahanmuuttanutta äitiä osallistumaan aktiivisesti kodin ulkopuoliseen elämään. Myös lapset hyötyvät siitä, että perhe nopeasti integroituu yhteiskuntaan. Kotihoidontuen poistaminen maahanmuuttaneilta voisi kuitenkin altistaa monia perheitä lapsiperheköyhyydelle, kun työelämään siirtymisen mahdollisuudet ovat todellisuudessa rajalliset.

On monta syytä, miksi maahanmuuttaneen äidin siirtyminen työelämään ei onnistu, vaikka siihen olisi hänellä itsellään halua. Suurella osalla ei ole työtä, johon palata. Taustalla voi olla puutteita osaamisessa ja kokemuksessa, mutta myös vaikeuksia päästä koulutus- ja työuralla eteenpäin, kun sopivien koulutusta ja työllistymistä tukevien palveluiden piiriin pääseminen on haasteellista. Myös tietämys koulutukseen ja työelämän mahdollisuuksista on usein kapea. On havaittu, että kotiin jäävien äitien tavoittaminen kotoutumispalveluiden piiriin on usein resurssien rajallisuuden vuoksi haastavaa. Joskus työelämään on jo päästy tutustumaan, mutta kokemukset harjoittelujaksoista ovat olleet huonoja esimerkiksi koetun rasistisen kohtelun takia.

On havaittavissa, että viimeaikaiset maahanmuuttolainsäädännön muutokset ovat vaikuttaneet kielteisesti monen maahantulleen työllistymismahdollisuuksiin. On tärkeää tiedostaa, että maahanmuuttaneen asemaa työmarkkinoilla määrittelee hänen laillinen asemansa Suomessa. Toisesta EU-maasta, Euroopan talousalueelta tulevan työnteon mahdollisuudet ovat monin tavoin paremmat kuin tämän alueen ulkopuolelta tulevalla. Kaikkein rajoittunein asema on turvapaikanhakijalla ja erityisesti sellaisella, joka on saanut kielteisen turvapaikkapäätöksen mutta oleskelee silti maassa. Suomessa oleskeleekin myös paperittomia eli ihmisiä, jotka ovat eri syistä vailla virallista oleskeluoikeutta.

Monet paperittomista äideistä ovat taustaltaan turvapaikanhakijoita. Osa heistä on hakuprosessinsa aikana opiskellut Suomessa itselleen ammatin, ja he ovat olleet töissä, muun muassa hoiva-, hoito- ja siivousalalla. He ovat suomen tai ruotsin kielen taitoisia ja tuntevat suomalaista työelämää. Kielteisen oleskelulupapäätöksen saatuaan he ovat menettäneet työnteko-oikeutensa. Suomeen integroituneina ja tänne lähiverkostonsa luoneina he ovat kuitenkin päättäneet jäädä maahan. He ovat pääsääntöisesti nuorina lähtömaastaan lähteneitä eikä heillä ole sinne enää siteitä.

Maahanmuuttaneet naiset ja äidit Diakonissalaitoksen toiminnassa

Diakonissalaitos työskentelee haavoittuvassa asemassa olevien ihmisryhmien kanssa, joiden mahdollisuudet osallisuuteen suomalaisessa yhteiskunnassa ovat vähentyneet köyhyyden, syrjinnän, sote- ja muiden palvelujen puutteen, asunnottomuuden, työttömyyden sekä väkivallan kokemusten vuoksi. Monille heistä oikeuksien puuttumisella on ylisukupolvinen luonne. Tähän joukkoon sisältyy eri tilanteissa olevia maahanmuuttajataustaisia, usein työn ja koulutuksen

ulkopuolella olevia naisia. He voivat olla asunnottomia, vammaisia, kidutusta kokeneita, sotatraumatisoituneita, riippuvuuksista kärsiviä ja/tai vailla virallista oleskeluoikeutta olevia eli paperittomia naisia. He ovat muuttaneet Suomeen monista lähtömaista ja heidän etninen taustansa on moninainen. Useat kohtaamistamme työn ja koulutuksen ulkopuolelle jääneistä naisista ovat alaikäisten lasten äitejä. Osa heistä on itse alaikäisenä Suomeen ilman huoltajaa tulleita.

Vaikka monien kohtaamiemme maahanmuuttajanaisten ja äitien tilanteet ovat haastavia, on heillä monenlaista osaamista ja potentiaalia toimia yhteiskunnan aktiivisena jäsenenä. Työssämme olemme havainneet, että monelle heistä työmarkkinoille pääsy tai työuralla eteneminen on haasteellista ennakkoluulojen ja syrjään työntävien rakenteiden vuoksi. Erityisesti kouluttamattomat ja paikallista kieltä osaamattomat maahanmuuttajataustaiset naiset syrjäytetään helposti työmarkkinoilta – myös sellaisista tehtävistä, joihin he olisivat kykeneviä. Tarvitaan menetelmiä ja palveluja, joiden avulla he pääsevät palvelujen piiriin ja heidän oikeutensa toteutuvat. Myös kohdennetut ja erikoistuneet palvelut ovat tarpeen, sillä ne ovat ratkaisevan tärkeitä luottamuksen, voimaantumisen ja osallisuuden rakentumisessa.

Koska naisten maahanmuuttoperusteet, ikä, koulutus- ja ammatillinen tausta, kielitaito, verkostot, lasten lukumäärä ja Suomessa asuttu aika vaihtelevat, ovat myös palvelutarpeet erilaisia. Henkilökohtaiset tilanteet olisi tärkeää pystyä huomioimaan edistettäessä heidän työllistymisen mahdollisuuksiaan.

Diakonissalaitoksen kokemuksia ja havaintoja

Diakonissalaitoksella on kokemusta useista maahantulijoiden työllistymistä edistävistä hankkeista. Niiden toimesta tehdyistä selvityksistä käy ilmi, että maahanmuuttajataustaiset kokevat paljon työelämään pääsyä tai työelämässä pysymistä vaikeuttavaa syrjintää. Työpaikoilla on koettu avointa rasismia, kiusaamista ja jopa uhkailua, niin asiakkaiden, työkavereiden kuin esihenkilöiden taholta, ja maahanmuuttotausta vaikuttaa voimakkaasti siihen, miten kiinnostavana työnhakija työnantajan silmissä nähdään – usein pätevyyden ja kokemuksen kustannuksella. Myös palkkaeroissa eritaustaisten samaa työtä tekevien kesken on havaittavissa eroja. Haasteita työelämään siirtymisessä aiheuttavat lisäksi korkeat kielitaitovaatimukset sekä työläs ja vieraaksi koettu työnhakuprosessi. Maahanmuuttaneilta puuttuvat usein työhakua auttavat kontaktit. Ongelmia on myös tutkintojen ja aikaisemman osaamisen tunnistamisessa.

Työssämme olemme havainneet, että äitien työllistymistä vaikeuttaa arkea tukevien verkostojen puute, jolloin kokoaikatyön yhteensovittaminen mahdollisesti useamman lapsen huoltajuuteen on haastavaa. Äideiltä itseltään nousee usein toive mahdollisuudesta osa-aikatyöhön, jolloin tämä onnistuisi helpommin. Äitejä huolettaa myös kotoutumisajan kuluminen, jolloin heidän osallistumismahdollisuutensa kielenopetukseen ja muuhun kotoutumista tukevaan toimintaan vaikeutuu. Ylipäätään maahanmuuttaneet naiset kokevat, varsinkin vallitsevassa taloustilanteessa, että heidän on haastavaa työllistyä. Jos suomen kielen taito on heikko eikä ole koulutusta ja työkokemusta, tuntuu tilanne lähinnä toivottomalta. He toivovat enemmän eri elämäntilanteet huomioivia mahdollisuuksia kieliopintoihin ja työkokeiluihin.

Diakonissalaitoksen Psykotraumatologian keskuksessa kuntoutetaan, Suomea sitovien kansainvälisten sopimusten mukaisesti, kidutuksen uhreja ja sotatraumatisoituneita pakolaistaustaisia ihmisiä. Tässä työssä esille nousee äitien rooli perheen kannattelijana ja

traumatisoituneiden puolisojen, lasten ja nuorten tukijana, vaikka äideillä itselläänkin on usein traumataustaa. Työllistyminen ei heistä monen kohdalla ole tässä tilanteessa mahdollista, koska voimavarat suuntautuvat perheen jaksamisen ylläpitämiseen.

Työn tai perhesiteen perusteella oleskeluluvan saaneita naisia huolettaa epävarmuus oleskeluoikeuden pysyvyydessä. Yllättävät muutoksen työ- tai parisuhteessa voivat muuttaa elämän olosuhteita nopeasti. Tilanne voi johtaa siihen, että sinnitellään huonossa tai jopa vaarallisessa työssä tai parisuhteessa. Riski ajautua työsyrjinnän tai ihmiskaupan uhriksi on suuri naisilla, joiden oleskeluoikeus Suomessa on vaarassa loppua tai he ovat jo ajautuneet paperittomuuteen.

Diakonissalaitoksen Vamos-palveluissa kohdatuista 16–29 -vuotiaista neljäsosa on maahanmuuttaneita. Mukaan mahtuu myös nuoria äitejä. Heistä monet ovat tulleet Suomeen ilman perhettään, eikä heillä ole tukiverkostoja olemassa. Nämä äidit tarvitsevat paljon tukea, mutta ovat toisaalta usein valmiita sitoutumaan opiskeluun ja kiinnostuneita siirtymään työelämään.

Diakonissalaitoksella olemme tulevaisuustyön avulla saaneet maahanmuuttajaäitien tilanteesta ja tarpeista uudenlaista, heidän itsensä tuottamaa tietoa. Se vahvistaa käsitystä siitä, että tämä joukko ihmisiä koostuu monenlaista taitoa, osaamista ja valmiutta omaavista yksilöistä, joilla on, kullakin elämäntilanteensa mukaan, paljon annettavaa yhteiskunnassamme. Kaikki eivät ehkä tässä vaiheessa osallistu työelämään, mutta monella on siihen erittäin hyvät edellytykset.

Kehittämiskohteita

Työ ja työllistyminen ovat tärkeä osa integroitumista Suomeen. Maahanmuuttajataustaista työvoimaa tullaan myös tarvitsemaan Suomessa monilla eri toimialaloilla. Onkin syytä huolehtia siitä, ettei kiristynyt lainsäädäntö, kuten oleskeluoikeuden perusteen muutoksen estäminen tai toimeentulorajan nostaminen, estä maahanmuuttaneiden naisten työskentelyä aloilla, joilla jo nyt ja varsinkin tulevaisuudessa tarvitaan lisää työntekijöitä.

Maahanmuuttaneiden naisten ja äitien työllistymisen edistämisessä tarvitaan erilaiset tilanteet ja tarpeet huomioivia toimia ja niiden kehittämistä. Yhtenä vaihtoehtona on aliedustettujen ryhmien omien koulutusväylien käynnistäminen eri koulutustasoilla. Myös aiemman osaamisen tunnistamiseen sekä muuntokoulutukseen kannattaa kiinnittää huomiota niin yksilön kuin yhteiskunnallisen hyödyn näkökulmasta.

Ihmisarvoista työtä edistetään tunnustamalla maahanmuuttaneisiin naisiin kohdistuva työelämäsyrjintä ja työllistymisen haasteet. Tässä tarvitaan asenteellista muutosta sekä parempaa osaamisen tunnistamista ja rakenteellisen syrjintään puuttumista. Naisten ja äitien tilannetta voidaan parantaa esimerkiksi perhevapaa- ja osa-aikatyön järjestelmiä kehittämällä ja löytämällä muitakin joustavia vaihtoehtoja yhteensovittaa kodista sekä lapsista huolehtiminen ja työelämä. Maahanmuuttaneet naiset tarvitsevat heidät tavoittavaa tietoa ja tukea. Lisäksi on tärkeää vahvistaa heidän luottamustaan saatavilla oleviin palveluihin, esimerkiksi varhaiskasvatukseen. Äidin osallistuminen koulutukseen tai työelämään onnistuu vain perheen tuella. Siksi myös miesten tietoisuuden lisääminen ja heidän tukemisensa on tärkeää.

Diakonissa-laitos

10.6.2025

Järjestöjen kanssa kannattaa tehdä yhteistyötä ja antaa niille tukea, jotta voidaan täydentää julkisia kotoutumista edistäviä palveluita. Järjestöillä on usein parhaat edellytykset tavoittaa maahanmuuttaneita äitejä ja heidän puolisoitaan sekä tarjota joustavia tapoja osallistua kielikoulutukseen, työelämävalmennukseen ja muuhun aktivoivaan toimintaan. Pitkäänkin kotona olleet maahanmuuttaneet äidit tarvitsevat usein paljon yksilöllistä ohjausta ja neuvontaa. Suuri tarve on myös sellaisille matalan kynnyksen kieliryhmille, joissa lastenhoito on huomioitu. Jotkut äidit puolestaan hyötyvät etänä toteutettavista kieli- ja yhteiskuntaorientaation kursseista, joihin osallistuminen onnistuu, vaikka lapset ovat kotona. Järjestöt voivat tarjota myös tärkeitä matalan kynnyksen kohtaamispaikkoja, jotka mahdollistavat muiden samassa tilanteessa olevien tapaamisen, ja toisaalta aktivoivat käyttämään suomen kieltä. Monille järjestöillä on vahvaa kokemusta maahanmuuttaneiden kanssa toimimisesta ja myös monikielistä henkilökuntaa. Näin myös tiedon saaminen onnistuu usein omalla äidinkielellä tai muulla hyvin ymmärretyllä kielellä.

Monia maahanmuuttaneita kuormittaa ja heidän kotoutumistaan vaikeuttaa se, että osa perheestä on kaukana. Mahdollisimman nopea perheenyhdistäminen on koko perheen etu ja edesauttaa uuden arjen rakentamista. Huoli ja epävarmuus läheisten turvallisuudesta yhdistettynä yksinäisyyteen sekä verkostojen puutteeseen vaikuttaa merkittävästi hyvinvointiin ja heikentää maahantulijan henkilökohtaisia resursseja osallistua esimerkiksi työelämään.

Työelämän ja laajemmin yhteiskunnan vastaanottavuuden lisäämisen keinoja ovat muun muassa tiedon lisääminen kouluttamalla työnantajia, viranomaisia ja kaikkia maahanmuuttaneita kohtaavia toimijoita. Työnhaussa selkokielisemmät prosessit ja työpaikkailmoitukset helpottavat itsenäistä työnhakemista. Työnantajien on hyvä kiinnittää huomiota riittävään perehdytykseen, jossa varmistetaan myös työelämän sääntöjen ja käytänteiden ymmärtäminen. Yksi keino on monialaisten kehittämishankkeiden ja -ohjelmien käynnistäminen, jotka tukevat reilun ja eettisen työelämän vahvistumista.

Tärkeää on, että maahanmuuttaneet äidit tulevat kuulluiksi heitä itseään koskevissa asioissa, kuten kotoutumista ja työllistymistä edistävien palveluiden kehittämisessä. Näin myös kuva monesti kapeasti ja ongelmakeskeisesti käsitellystä joukosta pääsee laajentumaan.

Lausunnon antaja:
Palvelualuejohtaja, FT Sari Hammar, kansainvälisyys ja maahantulijoiden palvelut,
sari.hammar@hdl.fi 050 413 9812

Lähteet

Alho, R. ja Eronen, E. 2025. Suomen somaliäitien kokemukset arjesta ja työmarkkinoille kiinnittymisestä. E2.

Being Black in EU. 2024. EU-survey on immigrants and descendants of immigrants. https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2023-being-black_in_the_eu_en.pdf

Diakonissalaitoksen teettämä selvitys maahanmuuttolainsäädännön muutosten vaikutuksista. Julkaisematon. Lisätietoja: miinukka.tuominen-hakoila@hdl.fi

EASWork-hankkeen selvitys (Equal Access and Support in the Workforce for Migrants and Refugees). Diakonissalaitos. https://www.hdl.fi/blog/easwork-selvityshankkeen-raportti/

FRA (2024). Being Muslim in the EU – Experiences of Muslims. European Union Agency for Fundamental Rights. https://fra.europa.eu/en/publication/2024/being-muslim-eu

Kohti ihmisarvoista tulevaisuusvaltaa -pilottihankkeen loppuraportti. Diakonissalaitos. https://www.hdl.fi/wp-content/uploads/2024/05/Diakonissalaitos-raportti-kohti-ihmisarvoista-tulevaisuusvaltaa-pilottihanke-2024.pdf

OECD (2024). The Labour Market Integration of Migrant Mothers and Fathers in the Nordic Countries.

Pesola, H., Sarvimäki, M. ja Virkola, T. (2024). Eri syistä maahan muuttaneiden työllistyminen Suomessa. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 2024:9.

Työvoiman ulkopuolella olevat maahanmuuttajat. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 2025:16.

Way to work -hankkeen selvitys Rekrytoija, annathan vieraskieliselle nuorelle mahdollisuuden? .Diakonissalaitos.

Yhdenvertaisuusvaltuutettu (2020). Selvitys afrikkalaistaustaisten henkilöiden kokemasta syrjinnästä.